

شنبه 10 تیر 1396 - 6 شوال 1438 - 1 جولای 2017

مرگ "سلطان مسعود میرزا" معروف به "ظلّ السلطان" حاکم ظالم اصفهان (1297 ش)

مرگ "سلطان مسعود میرزا" معروف به "ظلّ السلطان" حاکم ظالم اصفهان (1297 ش)

سلطان مسعود میرزا، فرزند ارشد ناصرالدین شاه قاجار در حدود سال 1228 ش به دنیا آمد. وی سه سال از مظفرالدین شاه بزرگ؛ rlm&تر بود ولی چون مادرش از خاندان قاجاریه نبود، به ولایتعهدی منصوب نگشت. مسعود میرزا در ابتدا با لقب یمین الدوله، حکومت مازندران و استرآباد و سپس فارس و اصفهان را به عهده گرفت تا این که لقب ظلّ السلطان یعنی سایه پادشاه را اخذ کرد. در زمان حکومتش بر فارس، به خاطر ظلم فراوان، عزل شد ولی مدتی بعد به اصفهان رفت و تا 34 سال بعد با ستم حکمرانی نمود. ظل السلطان قشون مجهز و منظمی پدید آورد و با باج؛ rlm&گیری و اخذ مالیات؛ rlm&های سنگین از رعیت، ثروتی افسانه؛ rlm&ای گرد آورد که به اعتراف خودش، برای ده نسل پس از او کافی بود. وی، املاک مردم را با زور و قهر، غصب و تصرف می؛ rlm&کرد و شورش؛ rlm&ها را با سنگدلی سرکوب می؛ rlm&نمود. در حدود سال 1259 ش که به اوج قدرت رسیده بود، به پشتوانه ارتش محلی خود، اوامر حکومت مرکزی را نادیده می؛ rlm&انگاشت و در سال 1261 به ناصرالدین شاه پیشنهاد کرد که حاضر است در ازای دریافت مقام ولایتعهدی، مبلغ هنگفتی پیشکش نماید. وی اندکی بعد به فکر تصاحب سلطنت افتاد و تا پایان عمر در صدد یافتن آن بود. هرچند که هیچ؛ rlm&گاه به این آرزوی خویش نرسید. ظل السلطان افزون بر بیست و یک هزار سرباز در اختیار داشت و اصرار می؛ rlm&کرد تا وزارت جنگ به او واگذار شود. وقتی که خبر مظالم او به گوش ناصرالدین رسید، شاه قاجار درصدد سفر به اصفهان و بررسی اوضاع آنجا برآمد. در این هنگام ظل السلطان بیمناک به تهران آمد و به شاه و درباریان هدایای نفیس تقدیم نمود. با این همه، شاه پس از مدت کوتاهی، با صدور فرمانی، او را از سراسر قلمرو حکومتی غیر از اصفهان برکنار نمود. او در تمام دوران سلطنت مظفرالدین شاه نیز حاکم اصفهان بود و با مشروطه؛ rlm&خواهان به شدت برخورد می؛ rlm&کرد. از دیگر کارهای جنون؛ rlm&آمیز او، تخریب آثار و ابنیه؛ rlm&های ارزش دوران صفوی در اصفهان بود تا شاه به این شهر توجهی نداشته باشد و او مطلق العنان آن دیار گردد. مسعود میرزا در اواخر عمر مدتی را در اروپا گذراند تا این که پس از دچار شدن به اختلال حواس، در دهم تیر ماه 1297 ش برابر با 22 رمضان 1336 ق در حدود هفتاد سالگی به کام مرگ افتاد.

حمله سپاهیان فرانسه به مصر به فرماندهی ناپلئون بُناپارت (1798م)

در فاصله سال؛ rlm&های 1796 تا 1799م، ناپلئون بُناپارت به عنوان یکی از فرماندهان ارشد ارتش فرانسه با کسب پیروزی؛ rlm&های پی؛ rlm&در پی در جنگ با دشمنان رژیم جدید و توسعه قلمرو حکومت فرانسه، محبوبیت زیادی در میان مردم فرانسه به دست آورد. آخرین عملیات بزرگ نظامی او قبل از به دست گرفتن قدرت، لشکرکشی به مصر بود. ناپلئون در بهار سال 1798م، در راس 38 هزار سرباز فرانسوی با 330 کشتی و ناو به طرف مصر حرکت کرد. هدف اصلی او از این لشکرکشی، قطع ارتباط انگلیس با مستعمره؛ rlm&اش یعنی هندوستان بود. نیروهای فرانسه در روز اول ژوئیه سال 1798م در سواحل مصر پیاده شدند و فردای همان روز اسکندریه را به تصرف خود درآوردند. در پی آن، قاهره نیز در 23 ژوئیه به تصرف فرانسویان درآمد. در حالی که ناپلئون مشغول ایجاد یک ستاد فرماندهی در نزدیکی اهرام مصر بود، با نیروهای انگلیسی درگیر شد که بر اثر غافل؛ rlm&گیری، قسمت اعظم ناوگان جنگی خود را از دست داد. ناپلئون باقی؛ rlm&مانده سال 1798 و نیمه اول سال 1799م، به توسعه متصرفات خود در مصر و سواحل شرقی مدیترانه ادامه داد و تا سوریه پیش رفت، ولی با از دست دادن قسمت زیادی از نیروی دریایی خود عملاً در محاصره ناوگان جنگی انگلیس، قرار گرفت. از آن طرف، حکومت هیأت مدیره در پاریس هم که غرق در فساد و گرفتاری؛ rlm&های داخلی خود بود، نمی؛ rlm&توانست کمکی به ناپلئون برساند. ناپلئون سرانجام تصمیم گرفت به فرانسه باز گردد تا اینکه در اواخر ماه اوت سال 1799م، پس از شکستن خط محاصره ناوگان جنگی انگلیس راهی فرانسه شد و بدون کسب نتیجه مهمی، دست از این جنگ کشید. آخرین جنگ؛ rlm&های شاه عباس اول با امپراتوری عثمانی، در سال؛ rlm&های 1032 و 1034 ق بر سر تسخیر بغداد بود. پس از مدتی نبرد، سرانجام بغداد به تصرف ایران درآمد و نیروهای عثمانی، شکست سختی را متحمل شدند. شاه عباس سپس به زیارت عتبات عالیات رفت و به تعمیر ابنیه؛ rlm&ی آن شهرها همت گماشت.

وقوع جنگ اول تریاک بین چین و انگلستان (1839م)

در آستانه قرن نوزدهم میلادی، در حالی که سه قرن از تماس و تجارت پرتغالی؛ rlm&ها با چین می؛ rlm&گذشت، چندین کشور اروپایی دیگر نیز به تجارت با چین مشغول بودند که مهم؛ rlm&ترین آن؛ rlm&ها، انگلستان بود. در نیمه اول این قرن، انگلیسی؛ rlm&ها با تسلط کامل بر هندوستان و انحصار بازار چین، در شمار قدرت مسلط استعماری آسیا قرار گرفتند. آن؛ rlm&چه که انگلستان را بیش از دیگران، به توسعه تجارت با چین برمی؛ rlm&انگیخت، گسترش

تشکیل "جمهوری فدرال کانادا" و روز ملی و استقلال "کانادا" (1867م)

کانادا در اواخر قرن پانزدهم میلادی کشف شد و از آن زمان به مدت بیش از دو قرن، انگلیس و فرانسه برای تصاحب سرزمین‌های افرون‌های تر، مشغول رقابت در این سرزمین پهناور بودند. این رقابت منجر به جنگ‌های میان دو کشور استعمارگر شد که از 1689م نزدیک به 75 سال طول کشید و در نهایت به شکست فرانسه منجر گردید. از اوایل قرن نوزدهم، به تدریج مبارزه آزادی خواهان برای استقلال کانادا آغاز شد تا آن که در اول ژوئیه 1867م، این استقلال با حکومت فرمانداری کل در کانادا، تحقق یافت. این وضعیت بر اساس قانون امریکای شمالی بریتانیا حاصل گردید. بر اساس این قانون، اختیارات هیأت‌های مقننه محلی مشخص گردید و اختیار اصلاح و الحاق مواد اضافی به صورت اسمی در دست پارلمان انگلستان قرار گرفت، اما عملاً به تقاضای پارلمان کانادا صورت می‌پذیرفت. هم‌چنین دو زبان فرانسه و انگلیسی در پارلمان و دادگاه‌ها رسمیت یافت. چهار ایالت کانادا نیز به صورت یک کشور مستقل درآمده و عضوی از جامعه مشترک المنافع انگلستان محسوب گردید. کشور کانادا نزدیک به 10 میلیون کیلومتر مربع مساحت دارد و از این لحاظ دومین کشور جهان است. کانادا در میان سه اقیانوس آرام، اطلس و منجمد شمالی قرار گرفته است و تنها با کشور آمریکا مرز خشکی دارد. جمعیت آن بیش از 31 میلیون نفر بوده و پایتخت آن شهر اوتاوا می‌باشد. از شهرهای مهم کانادا تورنتو، مونترئال و کی‌ک است. اکثریت قریب به اتفاق مردم کانادا مسیحی بوده و عمدتاً پیرو مذهب کاتولیک هستند. زبان رسمی و ملیت مردم کانادا انگلیسی و فرانسوی، و نژاد آنها سفید است. واحد پول این کشور دلار کانادا می‌باشد. پیش‌بینی می‌شود تا سال 2025م جمعیت کانادا بیش از 37/5 میلیون نفر گردد. کانادا از کشورهای وابسته به امپراتوری انگلیس بوده و ملکه انگلستان رئیس کشور به شمار می‌آید.

فعالیت‌های اقتصادی آنان با هند و نواحی مجاور آن بود. از جمله کالاهایی که انگلیسی‌ها به چین وارد می‌کردند تریاک بود. افزایش مصرف تریاک و شمار معتادان چینی، کم‌کم دولت چین را به واکنش واداشت و در نهایت در سال 1839 واردات و فروش این ماده مخدر را ممنوع کرد. اما انگلیسی‌ها که به راحتی نمی‌توانستند از این تجارت سودآور چشم‌پوشی کنند، به قاچاق این ماده مُمْلِک ادامه دادند. در این میان، دولت چین با قدرت تمام، با قاچاق تریاک مقابله کرد. در عوض، انگلیسی‌ها به بهانه ضبط و مصادره تریاک‌های متعلق به بازرگانان انگلیسی، جنگی را در اول ژوئیه 1839م به راه انداختند که به جنگ تریاک معروف شد. نیروهای متجاوز در نخستین مراحل جنگ، بندر کانتون در جنوب چین را به توپ بستند و بندر تجاری هُنْگْ گُنْگْ را نیز به تصرف خود درآوردند. چینی‌ها پس از تحمل خسارات فراوان در این جنگ، سرانجام به شرایط صلح انگلیس گردن نهادند. در نهایت به موجب قراردادی که در 19 ژوئیه سال 1842م بین دو طرف به امضا رسید، بندر مهم هنگ‌کنگ به انگلیس تسلیم گردید و پنج بندر بزرگ چین برای تجارت و رفت و آمد کشتی‌های خارجی آزاد شد. بندر هنگ‌کنگ سرانجام پس از بیش از یک‌صد و پنجاه سال، در اول ژوئیه 1997م به حاکمیت چین بازگشت. (ر.ک: پاورقی آخر در همین روز)